२. PLMBIS Code No. ६ .२ .२ .३७९ अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका लागि समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना (सि.बि.आर) सहयोग कार्यक्रम

शीर्षक	विवरण
उद्देश्य	१. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु प्रति समाज र परिवारमा सकारात्मक धारणाको विकास गर्ने, २. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको सबै पक्षको विकासको लागि स्थानीय समुदाय र विकासका साझेदार निकायलाई परिचालन गर्दै अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको सहभागिता बढाउने, ३. अपाङ्गता हुन नदिन समयमा नै पहिचान, रोकथाम, न्यूनिकरण र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई चिकित्सकीय तथा अन्य सेवाद्वारा पुनर्स्थापना गर्ने, ४. सबै प्रकारका अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई विभिन्न समान अवसरका सेवा (शिक्षा, स्वास्थ्य, तालिम, सीप, नेतृत्व विकास, लघु कर्जा, सहायक सामाग्री आदि) उपलब्ध गराउने र सामाजिक तथा आर्थिक सशक्तिकरण गरी विकासको मूलप्रवाहमा ल्याउने साथै अन्य नागरिक सरह सक्षम तथा स्वावलम्बी बनाउने ।
कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया	१. अपाङ्गताको क्षेत्रमा काम गर्ने संघ संस्थाको साझेदारीमा यो कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्नेछ । २. १५ दिनको म्याद राखी सूचना प्रकाशन गरी सम्वन्धित संघ संस्थाहरुका लागि प्रस्तावपत्र पेश गर्न आह्वान गर्नुपर्नेछ । ३. अपाङ्गताको क्षेत्रमा कार्य गरेका, प्रचलित कानुन बमोजिम प्रस्तावपत्र पेश गरी कार्यक्रम गर्न योग्य र सम्भव भएसम्म सम्बन्धित स्थानीय तहमा कार्यरत नभए सम्वन्धित जिल्लामा कार्यरत संस्थाले यस कार्यक्रमका लागि प्रस्तावपत्र पेश गर्न सक्नेछन् । ४. प्राप्त प्रस्तावपत्रको उपयुक्त मापदण्डको आधारमा कार्यक्रम संचालन गर्ने साझेदार संस्थाको छनौट गर्नुपर्नेछ । त्यस्तो मापदण्ड र आधार सम्बन्धित स्थानीय तहले निर्धारण गरेबमोजिम हुनेछ । ५. छनौट भएको संस्थासँग सम्वन्धित स्थानीय तहले सम्झौता गरी उक्त सम्झौताको शर्तको अधीनमा रही कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्नेछ ।
सि. वि. आर. समन्वय तथा अनुगमन समिति	प्रत्येक स्थानीय तहमा तपसिल बमोजिमको सी. बी. आर. समन्वय तथा अनुगमन समिति रहनेछः १. सम्बन्धित स्थानीय तहको उपप्रमुख/उपाध्यक्ष - संयोजक २. सम्बन्धित स्थानीय तहको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत - सदस्य ३. सम्बन्धित जिल्ला/ स्थानीय तहमा अपाङ्गताको क्षेत्रमा कार्यरत संघ/संस्थामध्येबाट संयोजकले मनोनित गरेको १ जना - सदस्य ४. अपाङ्गता भएका व्यक्तिका परिवारका सदस्य मध्येबाट संयोजकले मनोनित गर्ने १ जना - सदस्य ५. सम्बन्धित स्थानीय तहको महिला तथा बालबालिका शाखा/सामाजिक विकास शाखा हेर्ने कर्मचारी - सदस्य-सचिव
सि.वि.आर. समन्वय तथा अनुगमन समिति काम, कर्तव्य र अधिकार	(क) कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि आवश्यक कार्य क्षेत्रगत शर्तहरु (TOR) निर्माण गर्ने, (ख) संघसंस्था छनौटको मापदण्ड र आधार तयार गर्ने, (ग) सूचना बमोजिम प्राप्त प्रस्तावपत्रहरुको मूल्याङ्कन गरी संस्था छनौट गरी सम्झौताका लागि सिफारिस गर्ने, (घ) सम्झौता बमोजिम कार्यक्रम सञ्चालन भए/नभएको अनुगमन गरी आवश्यक पृष्ठपोषण र निर्देशन दिने,

	(ङ) छनौट भएको संस्थाले सम्झौता बमोजिम कार्यक्रम संचालन नगरेको पाइएमा सम्झौता रद्द गरि अर्को संस्था छनौट प्रक्रियाका लागि सिफारिस गर्ने । तर संस्थालाई सफाइको मौका भने दिनुपर्नेछ ।
अनुदान रकम उपलव्ध गराउन नहुनेः	देहायका संस्थाहरूलाई अनुदान रकम उपलव्ध गराउन पाइने छैन :– (क) यस अघी स्थानीय तहबाट लिएको अनुदानको हिसाव पेश नगरेको, (ख) अनुगमनबाट कार्यक्रम संतोषजनक रूपले सञ्चालन गरेको नदेखिएको, (ग) दरखास्त साथ पेश गर्नुपर्ने कागजातहरु संलग्न नगरेको एवम् संस्थाको विवरण पूर्णरुपमा उल्लेख नगरेको । (घ) गत आर्थिक वर्षको प्रगति प्रतिवेदन, लेखापरीक्षण प्रतिवेदन पेश नगरेको, (ङ) स्थानीय तहले तोकेको समयमा सम्झौता गर्न नआएको, (च) कुनै गैर कानुनी कार्यमा संलग्न भई कालो सूचिमा परेको ।
छनौट भएको संस्थाले संचालन गर्न सक्ने क्रियाकलाप	१. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई विद्यमान कानूनमा व्यवस्था भएका विभिन्न सेवा, सुविधा, अवसर बारे जानकारी दिने, परामर्श दिने र सेवा एवं अवसर प्राप्त गर्न मद्दत गर्ने, २. स्थानीय तहमा तालिम संचालन गर्दा स्थानीय शिक्षक, बुद्धिजिवी, समाजसेवी, स्वयंसेवक लगायतका सरोकारवालाहरुसंग समन्वय गर्ने र सेवा प्राप्त गर्न पहल गर्ने, ३. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई विकास निर्माण सम्बन्धी क्रियाकलाप तथा सार्वजनिक सरोकारका विषयमा समाहित गर्न समन्वय गर्ने, ४. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको अविलम्ब पहिचान एवं सेंवा, परामर्श, पूर्व तयारी कक्षा संचालन, समाहित शिक्षा, विशेष शिक्षा, तालिम (रोजगार र व्यासायिक तालिम) स्वास्थ्यपोचार सेंवा, स्याहार र रेखदेख सेवा उपलब्ध गराउन मद्दत गर्ने गराउने, ५. अपाङ्गता भएका व्यक्ति, परिवार, स्थानीय निकायका पदाधिकारी समुदायका लागि अपाङ्गपन निरोध, न्यूनिकरण एवं उपचारात्मक लगायत सचेतना सम्बन्धी तालिम, कार्यक्रम, गोष्ठी, सभा, अर्न्तक्रिया संचालन गर्ने गराउने, ६. अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई आवश्यक पर्ने सहायक सामाग्री उपलब्ध गराउने, ७. अपाङ्गता भएका व्यक्तिको हक अधिकारको संरक्षण एवं प्रवर्द्धन गर्न अन्य क्रियाकलाप गर्ने ।
अनुदान प्राप्त गर्ने संस्थाको दायित्व	अनुदान प्राप्त गर्ने संस्थाले देहायको दायित्व बहन गर्नुपर्नेछ :– (क) प्राप्त अनुदानको हिसाव किताब प्रचलित लेखा प्रणाली अनुसार राख्नुपर्नेछ, (ख) वित्तीय तथा भौतिक प्रगति विवरण प्रत्येक चौमासिक सकिएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहमा पेश गर्नुपर्नेछ, (ग) आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले ३ महिनाभित्र लेखा परीक्षण गरी सो को एक प्रति र त्यस उपर संस्थाको प्रतिकृया सहितको प्रतिवेदन स्थानीय तहमा पेश गर्नुपर्नेछ ।
बजेट बाँडफाँड	कार्यक्रम सञ्चालनका लागि प्रत्येक स्थानीय तह (११९) लाई रु. ३ लाखका दरले बजेट विनियोजन गरिएको छ ।
खर्च र लेखापरीक्षणः	१. कार्यक्रम संचालनका लागि उपलब्ध गराइएको अनुदान रकम खर्च गर्दा संस्थाले प्रचलित सार्वजनिक खरिद कानुन, आर्थिक कार्यविधि कानुन तथा कार्यसंचालन निर्देशिकाको अधिनमा रही गर्नु पर्नेछ । २. संस्थाले प्रचलित लेखा प्रणाली बमोजिम पारदर्शी ढंगबाट खर्चको लेखा राख्नु पर्नेछ । ३. कार्यक्रमको लेखा परीक्षण प्रचलित कानुन बमोजिम हुनेछ ।

अनुगमन र मुल्याङ्कन	१. सि.वि.आर समन्वय तथा अनुगमन समितिले कार्यक्रमको नियमित अनुगमन गर्नेछ । २. सामाजिक विकास मन्त्रालय तथा अन्य सम्बन्धित निकायहरुबाट समेत कार्यक्रमको अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गरिनेछ ।
प्रतिवेदन	कार्यक्रमको प्रगति प्रतिवेदन चौमासिक र वार्षिक रुपमा तयार गरी स्थानीय तहले मन्त्रालयमा पठाउनुपर्नेछ ।

३. PLMBIS Code No. ६.२.२.३८० बाल मैत्री स्थानीय तह प्रोत्साहन कार्यक्रम

शीर्षक	विवरण
उद्देश्य	१. बालबालिका माथि हुने सबै किसिमका शारिरिक वा मानसिक हिंसा, क्षती वा दुर्व्यवहार, उपेक्षा, शोषण, यौन दुर्व्यवहारबाट संरक्षण गर्ने, २. बालबालिकाको सर्वाङ्गिण विकास तथा अर्थपूर्ण बाल सहभागितामा अभिबृद्धि गर्ने, ३. बालमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्द्धनका लागि सरोकारवाला निकायहरुबीच समन्वय, सहकार्य र साझेदारी नीति अवलव्वन गरी संस्थागत क्षमता विकास गरी बालमैत्री प्रदेश निर्माणमा सहयोग पुऱ्याउने ।
सञ्चालन गर्न सकिने कार्यक्रम	१. प्रत्येक बालबालिकाहरुले पूर्ण रुपमा खोप) डिपिटी, विसिजी, हेपाटाइटिस बि, हिब ३, दादुराको मात्रार (६ महिना देखि ५ वर्ष सम्मकाबालबालिकाहरुले वर्षको २ पटक भिटामिन ए क्याप्सुल खुवाउने कार्यक्रम संचालन गर्न, २. गर्भवती आमाले दक्ष स्वास्थ्यकर्मीबाट सुत्केरी गराएर नवजात शिशुको संरक्षण गर्न, ३. ६ महिनासम्मको शिशुलाई आमाले अनिवार्य रुपमा पूर्ण स्तनपान (आमाको दूधमात्रै खुवाउने), ५ वर्ष मुनीका सबै बालबालिकाको जन्मदर्ता सम्वन्धी अभियान चलाउन, ४. बाल विवाह अन्त्य, निकृष्ट प्रकारको बालश्रम तथा घरपरिवार र समुदायबाट बालबालिका विरुद्ध हुने हिंसा, वेचविखन, शोषण, दुर्व्यवहार जस्ता घरेलु हिंसा कम गर्ने कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन, ५. बाल संरक्षण सम्बन्धी समुदायमा आधारित बाल संरक्षण प्रणालीलाई संचालनमा ल्याउन, ६. ४ वर्ष सम्मका बालबालिकाहरु प्रारम्भिक बालविकास कक्षामा भर्ना गर्न तथा कक्षा १ को लागि विद्यालय जाने उमेर समूहका शत प्रतिशत बालबालिकाहरु लाई विद्यालय भर्नाका लागि अभियान संचालन गर्न, ७. औपचारिक शिक्षाबाट बञ्चित बालबालिकाको लागि अनौपचारिक शिक्षा प्राप्त गर्ने व्यवस्था सम्वन्धी कार्यक्रम संचालन गर्न, ८. प्रत्येक विद्यालयमा छात्र छात्रा को लागि अलग अलग शौचालयको व्यवस्था तथा प्रत्येक विद्यालयमा अतिरिक्त कृयाकलाप सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गर्न, ९. स्थानीय तहको निर्णय प्रक्रियामा १२ देखि १८ वर्ष सम्मका बालबालिकाहरुको संस्थागत सहभागिताको संयन्त्र विकास गरी सहभागी गराउन तथा क्षमता विकास गर्न, १०. स्थानीय तहले संचालन गर्ने योजनामा बालबालिकाको योजना तथा कार्यक्रम समेटिने कार्यक्रम गर्न। ११. स्थानीय तहको हरेक वडा र पालिका तहमा बालक्लब सञ्जाल गठन भै क्रियाशील गराउने कार्यक्रम गर्न, १२. स्थानीय तहले बालमैत्री व्यवहार, आचार संहिता, विनियम, निर्देशिका तथा कार्यविधिहरु तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन,